

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 704/2014-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 3. marca 2015 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika, sudkyne Jany Baricovej a sudcu Ľubomíra Dobríka v konaní o sťažnosti [REDACTED] a [REDACTED], obaja [REDACTED], zastúpených advokátkou JUDr. Vladimírou Běhalovou, Rastislavova 68, Košice, ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice-okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 1/2013 (pôvodne vedenej pod sp. zn. 11 C 713/1001), takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] a [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice-okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 1/2013 (pôvodne vedenej pod sp. zn. 11 C 713/1001) porušené boli.

2. Okresnému súdu Košice-okolie p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 1/2013 konal bez zbytočných prieťahov.

3. [REDAKOVANÉ] p r i z n á v a finančné zadosťučinenie v sume 6 000 € (slovom šesťtisíc eur) a [REDAKOVANÉ] finančné zadosťučinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré je Okresný súd Košice-okolie p o v i n n ý vyplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Košice-okolie j e p o v i n n ý uhradiť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 456,78 € (slovom štyristopäťdesiatšesť eur a sedemdesiatosem centov) na účet ich právnej zástupkyne advokátky JUDr. Vladimíry Běhalovej, Rastislavova 68, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. III. ÚS 704/2014 z 9. decembra 2014 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice-okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 1/2013 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Sťažovatelia v sťažnosti okrem iného uviedli:

„Sťažovatelia sú na strane žalovaných účastníkmi konania vedeného pred Okresným súdom Košice - okolie pod sp. zn. 17 C 1/2013 v právnej veci žalobcov [REDACTED] a spol. proti odporcom [REDACTED], v konaní o určenie vlastníckeho práva a náhradu škody s prísl. Konanie bolo pôvodne vedené pod sp. zn. 11 C 713/1991 a následne pod sp. zn. 14 C 176/1998.

Žaloba vo veci bola podaná ešte dňa 13.06.1991, odkedy je konanie vedené voči sťažovateľovi v 1. rade. Dňa 22. 06. 2004 bola žaloba rozšírená aj vo vzťahu k sťažovateľke v 2. rade.

Konanie v označenej právnej veci doposiaľ nebolo právoplatne skončené ani po viac ako 23 rokoch od podania návrhu na začatie konania, vec je stále prejednávaná pred súdom prvého stupňa. Voči sťažovateľovi v 1. rade je konanie vedené viac ako 23 rokov a 4 mesiace, voči sťažovateľke v 2. rade viac ako 10 rokov a 4 mesiace.

Okresný súd Košice - okolie vydal vo veci dňa 09. 04. 2008 rozsudok č. k. 14 C/176/1998-154, ktorým bolo žalobe navrhovateľov vyhovené. Na odvolanie žalovaných Krajský súd v Košiciach rozsudkom č. k. 2 Co/313/2008-199 zo dňa 15. 07. 2010 rozsudok okresného súdu zmenil tak, že žalobu zamietol. Proti tomuto rozhodnutiu podali žalobcovia dovolanie. Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 5 Cdo 289/2010 zo dňa 15. 11. 2011 napadnutý rozsudok Krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Uznesením č. k. 2Co/363/2011-256 zo dňa 02. 11. 2012 Krajský súd v Košiciach rozhodol o zrušení rozsudku Okresného súdu Košice - okolie zo dňa 09. 04. 2008 a o vrátení veci na ďalšie konanie. Vec je v súčasnosti opätovne vedená pred Okresným súdom Košice - okolie, vo veci doposiaľ nebolo rozhodnuté...

Sťažovatelia majú za to, že konanie v označenej právnej veci trvá neprimerane dlhú dobu viac ako 23 rokov a 4 mesiace vo vzťahu k sťažovateľovi v 1. rade a viac ako 10 rokov a 4 mesiace vo vzťahu k sťažovateľke v 2. rade a dochádza v ňom k zbytočným prieťahom.“

Keďže napadnuté konanie nebolo dosiaľ právoplatne skončené, sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 1/2013 porušil ich základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1

dohovoru, aby okresnému súdu prikázal vo veci konať bez zbytočných prieťahov a zaplatiť [REDAKOVANÉ] finančné zadostučinenie v sume 8 000 €, [REDAKOVANÉ] finančné zadostučinenie v sume 4 000 €, ako aj úhradu trov konania.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti prípisom sp. zn. Spr V/722/14 doručeným ústavnému súdu 26. januára 2015, v ktorom sa okrem iného uvádza:

„Dĺžka konania nebola ovplyvnená len činnosťou resp. nečinnosťou okresného súdu, ale aj správaním sa účastníkov konania a potrebou dôsledného a rozsiahleho zisťovania skutkového stavu veci. Až do augusta 2006 navrhovateľa niekoľko krát menili a spresňovali petit žaloby a okruh účastníkov konania. Dňa 3.8.2006 t. j. po 8 -ich rokoch trvania súdneho konania navrhovateľa konečne ustálili okruh aktívne a pasívne legitimovaných účastníkov konania a spresnili petit žaloby a súd mohol o žalobe rozhodovať. Následne bolo nariadené znaleckého dokazovanie, ktoré bez zavinenia súdu trvalo cca 5,5 mesiaca a do dvoch rokov súd vo veci rozhodol. Odvolacie konanie trvalo cca 2 roky a následné dovolacie konanie ďalší cca 1 rok. Okrem obdobia počiatkových zbytočných prieťahov v konaní, kedy súd vo veci vykonával úkony len sporadicky, od začiatku r. 2004 okresný súd konal vo veci priebežne a nebolo zistené dlhšie časové obdobie jeho nečinnosti...“

Vzhľadom na vyššie uvedené mám za to, že sťažovateľmi žiadané finančné zadostučinenie je neprimerane vysoké, navrhujem ústavnému súdu, aby v prípade vyslovenia, že právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a v primeranej lehote porušené bolo, priznal im nižšie ako žiadané finančné zadostučinenie.“

Súčasťou vyjadrenia okresného súdu z 20. januára 2015 k sťažnosti bol aj tento prehľad procesných úkonov doterajšieho priebehu napadnutého konania, z ktorého vo vzťahu k predmetu sťažnosti boli relevantné tieto:

„Konanie č. 17C/1/2013 (pôvodne 14C/176/1998) bolo začaté na základe uznesenia tunajšieho súdu právoplatného dňa 30.6.1998, kedy súd uznesením z konania 11C/173/1991 vylúčil na samostatné konanie proti odporcom v 4. až 6. rade. Predmetom konania je ochrana vlastníckeho práva proti neoprávnenému zásahu, určenie vlastníckeho práva a náhrada škody...“

- 30.6.1998 - *právoplatnosť uznesenia, ktorým bolo konanie voči odporcovi v 1. rade zastavené, pripustenie do konania ďalších účastníkov, vylúčenie návrhu navrhovateľa proti odporcom v 4. a 6. rade na samostatné konanie...*
- 15.1.2001 - *referát sudcu o nariadení pojednávania na deň 21.2.2001...*
- 21.2.2001 - *pojednávanie - odročené na neurčito, uložené navrhovateľom predložiť žiadosť o uplatnenie finančnej náhrady, žiadosť práv. zástupcu navrhovateľov o poskytnutie lehoty 2 mesiace za účelom vypracovania geometrického plánu a na úpravu petitu...*
- 15.1.2004 - *výzva právnenému zástupcovi navrhovateľa na oznámenie mena a aktuálnych adries odporcov...*
- 2.3.2004 - *referát sudcu o nariadení pojednávania na deň 7. 4. 2005...*
- 7.4.2004 - *pojednávanie - odročené na neurčito, uložené navrhovateľom v lehote 30 dní doručili súdu návrh s upraveným okruhom aktívne a pasívne legit. účastníkov a úpravou petitu...*
- 8.10.2004 - *referát sudcu o nariadení pojednávania na deň 10.11.2004...*
- 10.11.2004 - *pojednávanie, odročené na 9.12.2004 pre neprítomnosť zástupcu MF SR...*
- 9.12.2004 - *pojednávanie - odročené na neurčito, uložené navrhovateľom do 31.12.2004 upraviť návrh*
- 5.4.2005 - *výzva navrhovateľom na úpravu petitu v zmysle pojednávania zo dňa 9.12.2004 v lehote 15 dní*
- 12.4.2004 - *urgencia na úpravu petitu v zmysle pojednávania zo dňa 9.12.2004 v lehote do 15 dní*
- 17.6.2005 - *urgencia - na úpravu petitu v zmysle pojednávania zo dňa 9.12.2004*
- 2.11.2005 - *referát sudcu o nariadení pojednávania na deň 7.12.2005...*
- 7.12.2005 - *pojednávanie - odročené na deň 15.3.2006...*
- 15.3.2006 - *pojednávanie - odročené na neurčito za účelom ustanovenia znalca z odboru geodézia a kartografia...*
- 11.9.2006 - *uznesenie o nariadení znaleckého dokazovania, uložené vypracovať znalecký posudok v lehote do 30 dní...*
- 15.11.2006 - *zaslanie spisu znalcovi*
- 31.1.2007 - *urgencia na predloženie znaleckého posudku...*

- 7.3.2007 - oznámenie znalcom o predĺžení lehoty na vypracovanie znaleckého posudku
- 30.4.2007 - doručení znalecký posudok
- 22.5.2007 - uznesením rozhodnuté o znalečnom...
- 20.8.2007 - opravné uznesenie (uznesenia o znalečnom)...
- 24.10.2007 - referát sudcu o nariadenie pojednávania na deň 28.11.2007...
- 28.11.2007 - pojednávanie - odročené na deň 27.2.2008
- 27.2.2008 - pojednávanie - odročené na deň 9.4.2008 s tým, že bude vyžiadaný spis
Št. notárstva R/1410/69
- 9.4.2008 - pojednávanie - vyhlásený rozsudok...
- 9.5.2008 - vyhotovený rozsudok s referátom na doručenie účastníkom konania...
- 23.7.2008 - opravné uznesenie (uznesenia o znalečnom)...
- 19.9.2008 - uznesenie na zaplatenie súdneho poplatku za odvolanie (2x)...
- 24.10.2008 - spis predložený KS v Košiciach na rozhodnutie o odvolaní...
- 15.7.2010 - vyhlásenie rozsudku KS KE, zmenený rozsudok prvostupňového súdu, tak, že
žalobu zamieta
- 13.8.2010 - vrátený spis spolu s rozsudkom KS KE na Okresný súd Košice – okolie...
- 20.9.2010 - doručené dovolanie navrhovateľov v I. a v 2. rade so žiadosťou o oslobodenie
od súdnych poplatkov...
- 22.11.2010 - uznesenie o priznaní oslobodenia od platenia súdnych poplatkov...
- 23.12.2010 - spis doručení NS SR na rozhodnutie o dovolaní...
- 15.11.2011 - uznesenie NS SR o dovolaní
- 25.11.2011 - uznesenie NS SR doručení OS KE – okolie...
- 14.12.2011 - spis doručení Krajskému súdu v Košiciach
- 2.11.2012 - rozhodnutie KS KE (uznesenie)
- 3.1.2013 - spis po rozhodnutí Krajským súdom v Košiciach vrátený Okresnému súdu
Košice – okolie...
- 7.4.2014 - referát sudcu o určenie termínu pojednávania na deň 22.5.2014
- 22.5.2014 - pojednávanie, odročené na deň 4.9.2014 na základe návrhu účastníkov
konania, navrhovateľom uložené oznámiť výsledok mimosúdnej dohody...
- 4.9.2014 - pojednávanie - odročené na návrh účastníkov konania na deň 4.12.2014,
navrhovateľom uložené oznámiť výsledok mimosúdnej dohody...

11.12.2014 - pojednávanie - odročené na deň 26.2.2015 na návrh účastníkov konania.“

Ústavný súd zistil, že pojednávanie uskutočnené 26. februára 2015 bolo odročené na neurčito pre účel uzavretia mimosúdnej dohody vo veci účastníkmi konania.

K vyjadreniu okresného súdu k sťažnosti zaujali sťažovatelia stanovisko v podaní doručenom ústavnému súdu 16. februára 2015, v ktorom sa okrem iného uvádza:

«Konanie voči sťažovateľovi v 1. rade bolo začaté ešte v roku 1991 (žaloba bola podaná dňa 30.6.1991); bolo vedené pod sp. zn. 11C/713/1991, neskôr pod sp. zn. 14C/176/1998 a v súčasnosti je vedené pod sp. zn. 17C/1/2013. Dňa 22.06.2004 bola žaloba rozšírená aj vo vzťahu k sťažovateľke v 2.rade.

Okresný súd Košice - okolie nevenoval žiadnu pozornosť úkonom súdu v období rokov 1991 až 1998. Sťažovatelia však majú za to, že v tomto období súd vykonával úkony veľmi sporadicky. Nečinnosť súdu vidia sťažovatelia okrem obdobia od 1991 do 1998 aj v týchto obdobiach: Najmä

- od 30.6.1998 /právoplatnosť uznesenia o zastavení konania voči odporcovi v 1. rade, o pripustení vstupu ďalších účastníkov do konania a vylúčení návrhu proti odporcom v 4.až 6.rade na samostatné konanie /do 9.2.2000/ referát sudcu o doručenie návrhu odporcom v 4. až 6.rade/*
- od 9.2.2000 do 21.2.2001, kedy sa uskutočnilo pojednávanie*
- od 21.2.2001 do 13.2.2003, resp. 15.1.2004 /výzva súdu právnenému zástupcovi navrhovateľa/*
- od 3.1.2013 /vrátenie spisu z Krajského súdu v Košiciach/ do 22.5.2014, kedy sa vo veci uskutočnilo pojednávanie.*

Okresný súd Košice - okolie vo vyjadrení k sťažnosti uviedol, že navrhovatelia opakovane menili a spresňovali petit žaloby a okruh účastníkov konania a až po 3.8.2006, kedy ustálili okruh aktívne a pasívne legitimovaných účastníkov konania, mohol súd o žalobe rozhodovať. K tomuto tvrdeniu sťažovatelia uvádzajú, že zmena návrhu na začatie konania je úkonom účastníka konania a je viazaná na súhlas súdu. Aj pred 3.8.2006 súd mohol vo veci konať a rozhodovať. Sťažovatelia majú za to, že zmena, resp. spresňovanie petitu žaloby a okruhu účastníkov konania nemali zásadný vplyv na trvanie konania.

Okrem toho sťažovatelia poukazujú na to, že oni ako odporcovia k prietahom v konaní žiadnym spôsobom neprispeli.

Podľa názoru sťažovateľov je neprijateľné, aby konanie o určenie vlastníckeho práva, v ktorom sa rieši „existenčná otázka“ vyžadujúca si „mimoriadnu pozornosť“, nebolo právoplatne skončené od roku 1991 /odkedy je vedené konanie voči sťažovateľovi v 1. rade/. I keď sťažovateľka sa stala účastníčkou konania až od roku 2004, už od roku 1991 o konaní vedela a žila v strachu, že sťažovatelia ako manželia prídu o nehnuteľnosti, ktoré nadobudli v dobrej viere ešte v roku 1988.»

Obsah vyžiadaného súvisiaceho spisu okresného súdu potvrdzuje úkony uvedené v jeho vyjadrení z 20. januára 2015, ktoré ústavný súd považuje za preukázané.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovatelia sa sťažnosťou okrem iného domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Sťažovatelia zároveň namietajú aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, a z § 119 ods. 4 OSP, ak súd zistí, že existuje dôležitý dôvod na odročenie pojednávania, bez zbytočného odkladu informuje tých, ktorí boli predvolaní alebo upovedomení. Súd spravidla uvedie deň, keď bude konať nové pojednávanie a dôvod na odročenie sa uvedie v zápisnici alebo poznamená v spise.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní mohlo dôjsť k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Predmetom konania pred okresným súdom je rozhodovanie o určení vlastníckeho práva a náhrade škody vo vzťahu k nehnuteľnostiam. V súvislosti s uvedeným ústavný súd z vecného hľadiska pripúšťa, že ide o zložitejšie konanie, čo však na druhej strane okresný súd nezbavuje zodpovednosti za stav napadnutého konania v čase rozhodovania o sťažnosti ústavným súdom. Ústavný súd konštatuje, že skutkovou ani právnou zložitou veci nie je možné ospravedlniť skutočnosť, že napadnuté konanie nebolo právoplatne skončené ani po takmer 24 rokoch od jeho začatia.

2. Správanie sťažovateľov ako účastníkov konania je druhým kritériom, podľa ktorého ústavný súd z pohľadu prieťahov posudzuje priebeh napadnutého konania. Ústavný súd nezistil také okolnosti, ktoré by v súvislosti s dĺžkou konania bolo potrebné pripísať na farchu sťažovateľom, ktorí v predmetnom konaní vystupujú na strane odporcov (žalovaných). Na uvedenom nič nemení ani súhlas sťažovateľov s pokusom účastníkov konania uzavrieť vo veci mimosúdnu dohodu, ktorý na predĺženie konania mal zanedbateľný vplyv.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol samotný postup okresného súdu.

Jurisdikcia ústavného súdu („*ratione temporis*“) sa vzťahuje na obdobie po 15. februári 1993, teda od nadobudnutia účinnosti zákona o ústavnom súde. Bez zreteľa na vznik právomoci ústavného súdu v rámci posúdenia základnej otázky, či sa vec sťažovateľov prerokovala na okresnom súde v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd už konštantne prihliada aj na dobu, ktorá v konaní uplynula v období do 15. februára 1993 (m. m. IV. ÚS 47/03).

Pokiaľ ide o postup okresného súdu v posudzovanom konaní, ústavný súd prihliadal na § 100 ods. 1 prvú vetu OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Z vykonaných procesných úkonov okresného súdu vyplýva, že jeho postup v zásade charakterizovala nečinnosť a neefektívnosť. Neefektívnosť postupu okresného súdu je charakteristickou črtou pre takmer celý priebeh napadnutého konania, a preto ústavný súd nepovažuje za potrebné bližšie vymedzovať obdobia nečinnosti a hodnotiť konkrétne procesné úkony okresného súdu.

Ústavný súd v súvislosti s hodnotením priebehu napadnutého konania považuje za rozhodujúce, že konanie nebolo právoplatne skončené ani po takmer 24 rokoch od jeho začatia, čo je z ústavnoprávneho hľadiska neakceptovateľné. Na tejto skutočnosti podľa názoru ústavného súdu nič nemôže zmeniť ani fakt, na ktorý poukázal okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti, že odvolacie a dovolacie konania trvali takmer 3 roky a že účastníci konania viackrát navrhovali zmenu petitu žaloby a upresňovali okruh účastníkov konania.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľov na prerokovanie ich veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru boli postupom okresného súdu porušené, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných prieťahov, a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa sťažovatelia domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci nachádzajú.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovatelia sa domáhajú priznania finančného zadosťučinenia, a to [REDACTED] v sume 8 000 € a [REDACTED] v sume 4 000 € z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti. Poukázali najmä na to, že dlhoročné súdne konanie v nich vyvoláva „pretrvávajúce pocity neistoty, krivdy, úzkosti a frustrácie“.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 17 C 1/2013, berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu a najmä význam sporu pre sťažovateľov, považoval ústavný súd priznanie sumy [REDACTED] 6 000 € a [REDACTED], ktorá sa stala účastníčkou konania od roku 2004, 2 000 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku ich právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom advokátkou JUDr. Vladimírou Běhalovou. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal pri prvých dvoch úkonoch právnej služby z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2013, ktorá bola 804 €, a pri treťom úkone právnej služby

z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2014, ktorá je 839,83 €.

Úhradu priznal za tri úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti a stanovisko k vyjadreniu okresného súdu) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), pričom výšku základnej sadzby tarifnej odmeny bolo potrebné v súlade s § 13 ods. 2 vyhlášky znížiť u oboch sťažovateľov o 50 %, lebo ide o spoločné úkony pri zastupovaní „dvoch alebo viacerých osôb“. Úhrada za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2014 a za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2015 predstavuje spolu s režijným paušálom (2 x 8,04 € a 1 x 8,39 €) u jedného sťažovateľa sumu 228,39 € a trovy právneho zastúpenia dvoch sťažovateľov boli priznané v celkovej sume 456,78 €.

Ústavný súd vo zvyšnej časti návrhu týkajúceho sa trov konania nevyhovel.

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. marca 2015